

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:

**«ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ
ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ»**

Студентки 5 курсу, 7 групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Башкатової
Вероніки
Сергіївни

Науковий керівник
канд. екон. наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

Київ 2022

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології
Кафедра публічного управління та адміністрування
Освітній ступінь: бакалавр
Спеціальність: публічне управління та адміністрування
Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри

«11» грудня 2021 р.

**Завдання
на випускню кваліфікаційну роботу (проект)
студентові
Башкатової Вероніки Сергіївни**

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): **«ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ»**

Затверджена наказом ректора від «08» грудня 2021 р. № 4067

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 24.01.2022

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту): Мета роботи полягає у теоретико- методологічному обґрунтуванні системи державного регулювання розвитком сільських територій та розробленні пропозицій щодо формування цілісних концептуальних засад і вдосконалення механізмів державного регулювання сільських територій в Україні.

Об'єкт дослідження: процес державного регулювання розвитком сільських територій.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні основи державного регулювання розвитку сільських територій.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом):

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 10.12.2021	10.12.2021
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 20.12.2021	20.12.2021
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 10.01.2022	10.01.2022
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.01.2022	20.01.2022
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі	До 21.01.2022	21.01.2022
6	Підготовка письмового відгуку на випускні кваліфікаційну роботу	До 22.01.2022	22.01.2022
7	Зовнішнє рецензування ВКР	До 22.01.2022	22.01.2022
8	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	21-23.01.2022	21-23.01.2022
10	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 25.01.2022	До 25.01.2022
11	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання « 11 » грудня 2021 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Головня Ю. І.

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Гарант освітньої програми Головня Ю.І.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Завдання прийняв до виконання студент Башкатова В. С.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):
Актуальність випускної кваліфікаційної роботи обумовлена необхідністю чіткого визначення сутності й змісту такого явища зумовлено визначальним впливом соціально-економічного розвитку сільських територій на економічний розвиток країн та відсутністю єдиного підходу до державно-управлінських механізмів забезпечення сталого розвитку сільських територій і стабільності країни як цілісної системи.

У випускній кваліфікаційній роботі висвітлено чинники, що впливають на формування сталого розвитку сільських територій. Проаналізовано особливості державного регулювання соціально-економічного розвитку сільських територій та напрямки формування регіональних систем розвитку сільських територій. Викладено пропозиції щодо вдосконалення результатів інноваційної діяльності в прискоренні сталого розвитку сільських територій.

Зміст випускної кваліфікаційної роботи підпорядкований поставленій у роботі меті. Проведений аналіз дозволив визначити проблемні питання у сфері державного регулювання розвитку сільських територій. Завдання поставлені в роботі виконані в повному обсязі, що підтверджено висновками.

Випускна кваліфікаційна робота має досить логічну структуру та відповідає вимогам оформлення. Робота написана на достатньому науковому рівні, є самостійним дослідженням студентки, повністю розкриває обрану тему.

Вважаю, що випускна кваліфікаційна робота заслуговує позитивної оцінки, а її автор, Башкатова В.С. на отримання кваліфікації бакалавра зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Головня Ю. І.

(ПІБ, підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект):

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента

Башкатової В. С. може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми: Головня Ю. І.

(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Н. Л.

(прізвище, ініціали, підпис)

«25» січня 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ I. ОЦІНКА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКОМ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ

- 1.1. Механізм реалізації державної політики регулювання розвитком сільських територій.
- 1.2. Оцінка рівня соціально-економічного розвитку сільських територій в Україні.

РОЗДІЛ II. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ

- 2.1. Зарубіжний досвід державного регулювання розвитком сільських територій та можливість його впровадження в Україні.
- 2.2. Розроблення комплексу заходів щодо удосконалення процесу державного регулювання розвитком сільських територій в Україні.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

ДОДАТКИ.

ВСТУП

Визначення механізмів державного регулювання вимагають розробки цілісних теоретичних засад концептуального підходу щодо розвитку сільських територій як важливого чинника формування державної політики. З огляду на зазначене та важливість конкурентного розвитку сільської місцевості потрібно остаточно і в суспільному мисленні, й у концептуальних підходах до державного регулювання вказаної сфери чітко розділити політику підтримки сільського господарства як виду підприємницької діяльності та регіональну політику щодо розвитку сільських територій.

Перетворення у сфері державного регулювання розвитком сільських територій у нашій країні обумовлюється суспільними трансформаціями, що відбуваються в різних сферах життя сучасного села, які характеризуються переважно негативними тенденціями, депопуляцією сільського населення, обмеженими можливостями його доступу до ринку праці, низькими доходами, міграцією, складнощами в отриманні якісних соціальних та адміністративних послуг, що в сукупності призводить до неможливості оперативно й чітко управляти сільською поселенською мережею, забезпечити ефективний її розвиток, створити фінансову базу, що спричиняє виклики розвитку українського суспільства. А це потребує невідкладного вирішення цілої низки накопичених проблем, пов'язаних із розвитком сільських територій в Україні, пошуком сучасного формату державно-управлінського впливу у сфері розвитку сільських територій, формуванням, науковим обґрунтуванням теоретико-методологічних засад розроблення і впровадження відповідних механізмів державного регулювання з урахуванням пріоритетів зовнішньої політики (європейських норм, вимог і стандартів регулювання) та суспільного поступу держави.

Вплив державного регулювання на розвиток сільських територій в

умовах децентралізації має різноаспектне спрямування на довгострокову перспективу. Трансформація ролі держави в питаннях розвитку сільських територій посилюється через процеси децентралізації владних відносин, надання права об'єднаним територіальним громадам самостійно вирішувати питання місцевого значення, враховуючи наявний соціально-економічний потенціал та залучаючи додаткові ресурси.

З огляду на це виникає потреба реалізації комплексного механізму державного регулювання розвитком сільських територій України, його методології, інструментарію, позиціонування на основі парадигми сталого розвитку, що містить низку постулатів та імперативів оцінки, а також більш повного й ефективного використання наявних об'єктивних можливостей та інноваційних факторів. Передбачається, що впровадження таких науково обґрунтованих механізмів державного регулювання дасть імпульс розвитку сільських територій в Україні, сприятиме розкриттю їх потенціалу в умовах глобалізації.

Концептуальні засади формування та удосконалення механізмів державного управління і регулювання перебували в центрі уваги вітчизняних науковців галузі державного управління В.Д. Бакуменка, О.І. Васильєвої, Р.В. Войтович, В.В. Голубь, Н.Т. Гончарук, Л.В. Гонюкової, І.О. Дегтярьової, Ю.О. Куца, О.Ю. Лебединської, А.П. Рачинського, Ю.П. Сурміна та ін. Проблеми обґрунтування теоретико-методологічних засад державного регулювання різних сфер суспільного життя, ролі держави у формуванні змісту й суті соціальних функцій, застосування європейського досвіду у визначенні пріоритетів державного управління вирішувалися у працях В.А. Гошовської, Н.Г. Діденко, Г.В. Дмитренка, К.В. Дубич, О.П. Ігнатенко, О.А. Линдюк, В.А. Скуратівського, С.А. Чукут, Н.П. Ярош та ін.

РОЗДІЛ І. ОЦІНКА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКОМ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ

1.2 Механізм реалізації державної політики регулювання розвитком сільських територій.

В умовах переходу від галузевої до територіальної системи державного управління і місцевого самоврядування слід значну увагу приділяти вивченню науково-методологічних і практичних аспектів функціонування сільських територій. Необхідність формування державного механізму регулювання розвитком сільських територій пов'язана і з тим, що основною метою та рушійною силою суспільного розвитку є людські потреби, а потреби населення у формуванні комфортного сприятливого середовища проживання та поліпшення власного добробуту, якості життя є абсолютною. Це актуалізує завдання поліпшення соціально-економічного благополуччя в сільській місцевості, соціально-демографічної ситуації на селі, модернізації та трансформації усієї системи регулювання, створення нової моделі управління сільськими територіями у відповідності з вимогами нового етапу розвитку, з використанням кращого європейського досвіду.

Методологія наукового пізнання стає зрозумілою через єдність різних її структурних складових, до яких належить: концепція, парадигма, методика, метод, прийом. Взаємозв'язок вказаних частин здійснюється завдяки детермінації та сталим причинно-наслідковим зв'язкам. Роль держави щодо забезпечення розвитку сільських територій в сучасних обставинах не обмежується тільки регуляторними функціями стимулювання економічного розвитку, раціонального використання трудових ресурсів, гарантування прогресивних зрушень в галузевій та територіальній системах. Головною метою державного управління територіальним розвитком стає забезпечення

економічної й соціальної стабільності, правове перерозподілення доходів громадян, гармонізування майнових відносин, покращення існуючого ладу, демократизація управління, інтегрування країни в європейські та євроатлантичні структури тощо. Як зазначає професор В.А. Гошовська, потрібно пам'ятати, що держава – це монополіст соціального регулювання, і на ній – вся соціальна відповідальність. Саме тому вона через систему органів публічної влади, механізми державного регулювання, законодавство соціально трудових відносин та закріплені соціальні стандарти повинна здійснювати свої основні функції [13, с.6-7].

Досліджуючи методологію управління територіальним розвитком, В.В. Мамонова підкреслює, що територіальне утворення є складною соціально економічною системою, тому управління його розвитком також найбільш складний вид управління (порівняно з управлінням діяльністю живих організмів і процесами функціонування технічних і технологічних систем), оскільки йдеться про суспільне управління [27].

Центральне місце серед методологічних проблем управління територіальним розвитком займає визначення базових принципів. Варто зауважити, що на загальнотеоретичному рівні має відбутися взаємодоповнення методології та принципів управління [7, с.133]. Як зазначається в Керівних принципах сталого просторового розвитку європейського континенту, визначених на Дванадцятій європейській конференції міністрів, відповідальних за регіональне планування (СЕМАТ) (Ганновер, Німеччина, 7-8 вересня 2000 р.), характерною рисою Європейського континенту є його різноманіття. Керівні принципи визначають принципи субсидіарності і взаємодопомоги як необхідні умови розвитку демократії та засоби збереження “єдності в різноманітності”, яку успадкувала Європа, зважаючи на історію і географію [14, с.35].

Аналіз вітчизняних і зарубіжних досліджень дозволяють запропонувати такі принципи розвитку сільських територій України в сучасних умовах. Принцип субсидіарності (оптимальної децентралізації і реальної керованості території) і компліментарності. Поняття субсидіарності все більше застосовують у світі для розмежування повноважень між органами публічної влади, які діють на різному територіальному рівні. Субсидіарний підхід закладено в директивах Європейського Союзу і конституції США, а також у Європейській хартії місцевого самоврядування [17], ратифікованій Верховною Радою України в 1997 р. У положеннях ст. 4, пп. 3, 4, 5, 6 зазначається, що здійснення муніципальних функцій, зазвичай повинно відбуватися тими територіальними органами влади, які мають найтісніші контакти з населенням.

Розмежування повноважень між територіальними рівнями влади, передача будь-якої функції іншому органу влади має здійснюватися з урахуванням обсягу і характеру конкретного завдання та вимоги досягнення ефективності й економії. Повноваження місцевого самоврядування повинні бути повними і виключними, вони не можуть скасовуватися чи обмежуватися.

У політичних документах ми можемо натрапити на цей термін в Маастрихтському договорі 1992 р. Як він використовується на практиці в політиці ЄС, продемонстровано в Договорі про заснування Європейського співтовариства, оновленому Договором Ніцци у 2002 р: у сферах, які не відносяться до її виключної компетенції, Спільнота функціонує відповідно до принципу субсидіарності тільки в тому разі і в такому об'ємі, коли країни-члени не можуть належно досягати мети запланованого заходу, натомість це ліпше зробити на рівні Спільноти, зважаючи на масштаби або результати запропонованих заходів. Будь-яка діяльність Спільноти не повинна виходити за рамки того, чого вимагає досягнення мети цього Договору” [15].

Субсидіарність має основоположне значення для формування демократичної моделі влади і декларує, що лише ті питання, які не можуть бути ефективно вирішені на первинному рівні адміністративно-територіального управління, повинні передаватися на вищий рівень. У сучасному складному суспільстві при його глибокій соціальній диференціації, неможливо побудувати ні жорстку ієрархію, ні ефективне управління з єдиного центру. Структурний розподіл влади, який передбачається демократією, є важливим питанням ефективності управління адміністративно-територіальними утвореннями різних рівнів. Йдеться про те, що в процесі новітнього державотворення демократична (європейська) модель влади передбачає широку децентралізацію управління на засадах субсидіарності. Центральна влада, після посилення своєї вертикалі, передбачає передачу повноважень у регіони і на рівень самоуправління. Але ці дії не пов'язані з реалізацією принципу субсидіарності, оскільки субсидіарний порядок заснований на тому, що повноваженнями первинно наділені місцеві (базові) органи влади, а передача, делегування повноважень може відбуватися лише знизу доверху. Порядок делегування повноважень у сучасній моделі державного управління передбачає, що такі повноваження належать вищій інстанції і ніби-то даруються нижчій. Низова інстанція лише уповноважена на виконання певних функцій, тобто вона представляє інтереси вищої влади. Обґрунтуванням поділу повноважень та владних компетенцій між органами державної влади та структурами громадянського суспільства є соціально-філософська доктрина субсидіарності, що в світовій діяльності передбачає законодавче регулювання взаємодії державних і недержавних інституцій, тобто надання прерогативи під час фінансування соціальної сфери суспільним (громадським) інституціям, порівняно з державними. Держава займається пошуком в громадському секторі виконавців соціальних програм та тільки

якщо вони відсутні, створює державні установи. Організаційні, правові та економічні механізми становлення субсидіарних відносин засновані на наступних засадах:

1. Особиста відповідальність осіб за формування демократичного ладу життя соціуму та держави, що знаходить вираження в участі громадян в управлінні в усіх сферах життя суспільства. Використання таких механізмів зумовить обмеження складових централізованого державного управління. Залучення головних соціальних суб'єктів (працівників та роботодавців) до управління соціальними програмами слугує вагомому зменшенню суспільних суперечностей у даній досить слабкій сфері соціальних взаємин.

2. Децентралізація владних повноважень та розподіляння компетенцій, функцій і відповідальності між певними суб'єктами. Держава відмовляється від власних повноважень в інтересах нижчих ланок співтовариства (територіальних, професійних). Встрявання вищої влади, а тим паче держави, можливе лише тією мірою та в тих сферах діяльності, де професійні об'єднання чи решта суспільних структур не можуть достеменно здійснювати ті чи інші обов'язки та функції. З огляду на це основна цільова функція державної влади полягає в координуванні функціонування інститутів громадянського суспільства, а його наглядова функція є допоміжною [17, сс.360-361].

Організація територіальної влади в Україні недостатньо відтворює принцип субсидіарності, та її розвиток не призводить до його посилення. Природа цього принципу – делегування центральних владних функцій. У Конституції України не прописані компетенції та механізми спільного регулювання сфер державного і місцевого рівнів. Відповідно до законодавства органи місцевого самоврядування здійснюють широке коло не тільки власних, але й державних повноважень. Наділення органів місцевого самоврядування

окремими державними повноваженнями не забезпечується передачею їм матеріальних і фінансових засобів, необхідних для їх здійснення. Централізована бюджетно-податкова система призводить до того, що місцеві органи влади не в змозі виконати інфраструктурні завдання, і нагадує, по суті, односторонній рух у бік централізації.

Розвиток територій, заснований на принципі субсидіарності, передбачає необхідність збереження в ієрархії планування територіального розвитку принципу компліментарності, який тісно пов'язаний з переходом від централізованої до децентралізованої системи управління, коли при підготовці планів вищого рівня враховуються інтереси нижчого рівня, а при плануванні на локальному рівні враховується регіональна і державна політика. Принцип участі реалізує одну з головних аксіом планування: “План має складати той, хто його виконуватиме” [30, с.14]. При цьому виникає взаємодоповнюваність (компліментарність) різних рівнів адміністративно-територіального управління, що дає змогу максимально ефективно використовувати всі внутрішні й зовнішні фактори розвитку територій. Принцип субсидіарності найбільш повно відповідає психології господарюючого на землі суб'єкта, оскільки сприяє максимальному розкриттю його потенціалу, пов'язаного з наданням свободи дій щодо належного облаштування території проживання. Значущість цього принципу підвищується в умовах, коли у відповідь на потреби розвитку суспільства і держави відбувається переналадження механізмів державного регулювання. Даний принцип тісно пов'язаний з принципом обов'язкової участі в процесах територіального розвитку.

В основі принципу суспільної участі (партисипативності) закладено тезу про необхідність використання знань, досвіду і бачення представників місцевого населення про найбільш прийнятні шляхи розвитку території їхнього проживання. Процеси прийняття рішень, які відбуваються за участю

місцевих жителів, приводять до розкриття їхнього потенціалу, узгодженості дій, посилення відповідальності і мобілізації власних ресурсів у сільських регіонах.

Суспільна участь у процесі розробки, впровадження й оцінювання програм розвитку сільських територій представляє собою невід'ємну частину демократичної системи управління. Вона визначається як процес, в якому в результаті широкого обговорення різноманітні групи сільського населення несуть відповідальність за ініціативи розвитку, а також за прийняття рішень і ресурси.

При впровадженні партисипативного підходу важливо враховувати специфіку ментальності місцевого населення, його релігійні та культурні особливості. Проте необхідно зазначити проблемні питання, пов'язані із застосуванням цього принципу на сільських територіях: сільське населення не має значного досвіду участі в політичних процесах; переважає, здебільшого недовіра до держави, але одночасно держава розглядається як постачальник фінансових ресурсів для розвитку території; в управлінців немає досвіду стратегічного планування; відповідальність зазвичай обмежується певною соціальною групою; в поліетнічних сільських регіонах постає національне питання; в адміністративній ієрархії спостерігається домінування чоловіків над жінками; в окремих сільських регіонах переважає думка громади та духовних авторитетів.

Суспільна участь поступово стає важливим і невід'ємним принципом менеджменту сільських територій. Вона передбачає, що успішність програм розвитку сільських територій безпосередньо залежить від зацікавленої участі місцевого населення в розробці мети, заходів і засобів реалізації даного проекту.

Розглянуті принципи субсидіарності і суспільної участі, на нашу думку,

є основою при розробці стратегій розвитку сільських територій на місцевому рівні і їх інтеграції в загальнодержавні плани, які дозволяють мобілізувати і ефективно залучати потенціали саморозвитку сільських територій та соціальний капітал місцевих громад. У ряді випадків вони можуть бути доповнені й іншими принципами пізнання процесів управління територіальним розвитком, державного управління тощо [24, с.301-307].

Зважаючи на важливість кожного із названих принципів, потрібно особливо наголосити на принципі правової, організаційної та матеріально фінансової самостійності, або принцип самодостатності. Під самодостатньою громадою треба розуміти таку територіальну громаду, яка має визначену територію, розвинену соціальну інфраструктуру, потрібний ресурс кадрів, матеріальний та фінансовий потенціал, яких досить, щоб вирішувати питання місцевого значення на користь мешканців громади, здійснення власних та делегованих повноважень місцевими органами влади.

Самодостатні сільські території мають бути спроможними у поступу власної діяльності за обставин ефективного використання власного потенціалу не лише забезпечувати повсякденні потреби, а й створювати передумови для якісного розвитку в перспективі.

До ознак самодостатності громади належать природний приріст населення; спроможність повністю забезпечувати потреби мешканців; фінансова незалежність; самостійність і дієздатність органів місцевого самоврядування; ефективне використання ресурсного потенціалу громади для забезпечення сприятливого життєвого простору для її членів; гарантування сприятливих умов для залучення інвестицій; участь мешканців громади не тільки у внутрішніх, а й в зовнішніх відносинах та процесах, які відносяться до їх життєдіяльності; ефективна взаємодія, солідарність і партнерство членів територіальної громади.

Механізм державного регулювання розвитком сільських територій, крім спеціальних, має враховувати також загальні принципи організаційної взаємодії у сфері соціального управління:

- законності – відповідність нормативно-правових актів, що приймаються місцевими органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, нормам чинного законодавства;

- адекватності – відповідність методів і механізмів управління потребам територіальної спільноти у вирішенні питань місцевого значення, а також відповідність завдань органів територіального управління та ресурсів, необхідних для їх виконання;

- збалансованості в розвитку гармонійних відносин між людиною, суспільством і природою у процесі розвитку, а також збалансованості розвитку усіх представлених в сільській місцевості галузей народного господарства: сільського і лісового господарств, рибництва, місцевої промисловості, туризму та неаграрних видів діяльності;

- диференціації державної політики розвитку сільських територій.

Типізація сільських територій [20, с.31] у подальшому призведе до виділення різноманітних типів сільських територій, стосовно яких бажано сформулювати відповідні цілі розвитку та засоби досягнення цих цілей.

В умовах успішного державотворення слід послідовно впроваджувати принципи, згідно з якими не державні, а суспільні інтереси є визначальними, пріоритетними для держави.

Проблемами розвитку сільських територій та місцевого самоуправління займаються урядові й громадські організації: Рада Європи, Європейська рада з проблем сіл і малих міст (ECOVAST), яка підтримує політику забезпечення добробуту сільських громад та соціального захисту сільського населення. Зважаючи на подальшу актуалізацію й необхідність вирішення питань

структурного розвитку сільських територій, Європейський Союз додержується принципів однакових шансів для всіх зацікавлених учасників; однакових стандартів життя міських та сільських мешканців; зниження периферійної залежності сільських територій від індустріальних центрів [28, с.129].

В нинішніх обставинах здійснюється вагоме зрушення в понятті власне процесу розвитку держави. Більша частина вчених вважають розвиток сільських територій його визначальним складником. Неповторність сільських територій зумовлена тією умовою, що з усіх сфер життєдіяльності особи вони повністю реалізують функції життєзабезпечення та є джерелом більшої частини благ, які потрібні людині. Серед них – природні ресурси, території проживання, рекреаційні об'єкти, етнокультурні традиції та інше. Такий погляд допомагає реально оцінювати розвиток сільської соціально-територіальної підсистеми соціуму шляхом реалізації нею сукупності відповідних функцій. Роль сільських територій у розвитку національної економіки проявляється передусім у їх функціональності. Сукупність необхідних для розвитку сільських територій функцій формують її як систему, а співвідносність різних функцій у кожному конкретному випадку визначають функціонально-структурну своєрідність кожного сільського територіального утворення. Наявність земельних та людських ресурсів, історичні, етнографічні та природні умови формування й розвитку сільських територій зумовлюють те, що функції сільських територій доволі різноманітні.

1.2 Оцінка рівня соціально-економічного розвитку сільських територій в Україні.

З початком адміністративної реформи в Україні актуалізувалась необхідність підвищення продуктивності сільської зайнятості на основі зростання чистого доходу, що генерується у сільській місцевості, та фінансових потоків, спрямованих на формування міцної економічної основи соціального розвитку села. Сільськогосподарський сектор стоїть перед демографічним викликом, який може підірвати його довгострокову стійкість та його спроможність забезпечувати достатню кількість здорової їжі для громадян нашої країни. Так, чисельність сільського населення постійно скорочується, зокрема внаслідок значних структурних змін протягом останніх десятиліть: підвищення продуктивності праці, спеціалізації та реструктуризації сільськогосподарських підприємств і фермерських господарств, що призводить до втрати робочих місць у сільськогосподарському виробництві.

Уся історія розвитку сільських поселень нерозривно асоціюється з особливостями розвитку сільськогосподарської та пов'язаної з ним діяльності як основного способу прикладення праці й джерела забезпечення життєдіяльності в сільській місцевості. Характерні особливості сільських територій значним чином визначаються їхньою природними особливостями. Коли використовується словосполучення “сільські території”, припускається, що вони становлять близько 80% від загальної території країни, на якій розміщено 28376 населених пунктів та 490 сільських райони, де проживає 30,6% населення країни. На 1 січня 2019 р. населення України становило 42153 тис. осіб, у тому числі сільське населення – 12896 тис. осіб, з яких сільське населення у віці 15-59 років складає 7732,1 тис. осіб (59,6%), з них у

сільському господарстві зайнято майже 2937,6 тис. громадян (38 %). Частка аграрного сектору у валовій доданій вартості (ВДВ) країни становить більше 11,9%, що перевищує частку будівельної галузі в 4,4 раза, швидкими темпами досягається рівня промисловості. Утім цей показник лише в 2,1 раза менше ВДВ, що формується в промисловості [14].

Найбільш актуальними науково-практичними проблемами української науки держуправління аргументовано визнаються відродження суспільної місії аграрного виробництва у розвитку сільських територій, модернізація інституціональної системи аграрної економіки (в першу чергу, в плані євроінтеграції) та опанування досвіду модернізації публічної служби в зарубіжних державах із зосередженням головної уваги на досвід провідних держав Європейського Союзу (в першу чергу, Німеччини та Франції) та досвіду членів Євросоюзу – держав соціалістичного блоку в минулому (приділяючи значну увагу безпосередньо територіальній реформі).

Якщо звернутися до досвіду проведення аграрної реформи в ЄС, то ми можемо спостерігати, що у період з 2000 по 2012 р. майже 4,8 млн штатних робочих місць у сільському господарстві зникли, тоді як середній розмір господарств збільшувався. Частка зайнятих у сільському господарстві знизилася з 5,7% від загальної зайнятості в ЄС у 2005 р. до 4,2% у 2016 р. Кількість господарств протягом багатьох років стрімко зменшується – приблизно на чверть між 2005 та 2016 роками. Очікується, що європейська сільськогосподарська робоча сила скоротиться ще на 28% між 2017 р. і 2030 р., оскільки структурні зміни триватимуть зі збільшенням інвестицій у технології. Ще одна тривожна тенденція – старіння фермерів та відсутність оновлення поколінь, коли молодих фермерів стає все менше. Загалом у сільському господарстві ЄС зайнято близько 9,7 млн осіб.

За останні 15 років виробництво більшості сільськогосподарських

товарів ЄС зросло, за винятком м'яса яловичини та овець, цукру. ЄС є самодостатнім для більшості сільськогосподарських товарів, за винятком овечого м'яса, цукру, кукурудзи та, меншою мірою, яловичини. Коефіцієнт самозабезпечення може бути надзвичайно високим для експортно орієнтованих товарів, таких як знежирене сухе молоко та незбиране молоко; для більшості інших товарів він знаходиться в межах від 100 до 125%.

Принципово важливе значення в досягненні цілісності економічного та соціального середовища України, істотному зростанні рівня капіталізації національної економіки має пришвидшення економічних трансформацій сільськогосподарському секторі. Значущість сільськогосподарського виробництва як структурного пріоритету відзначається не тільки істотними природними та трудовими ресурсами та соціальним значенням даного сектора в Україні, а й можливостями використати позитивні довгострокові тренди зростання попиту на сільськогосподарську продукцію на світовому ринку. При цьому сільськогосподарську галузь можна розглядати як потенційно місткий та значним чином незадоволений ринок споживчих та інвестиційних продуктів.

Враховуючи суттєвий аграрний потенціал України та активізацію урядової політики на його максимальну реалізацію, найближчим часом можна прогнозувати, що розвиток села та соціально-економічний стан його громад буде відчувати додатковий негативний тиск. Це підтверджується тим, що державна аграрна політика пореформеного періоду була спрямована на підтримку великотоварного виробництва, нарощування його експортного потенціалу при недооцінці ролі сільського господарства в досягненні цілей сільського розвитку. Так, у процесі реформування галузі сільського господарства відбулась зміна складу та структури форм господарювання. Поряд із фермерськими господарствами активного розвитку набули

господарські формування холдингового типу, створені на основі оренди землі потужними промисловими, фінансовими та сервісними структурами.

Проте, за даними статистичних спостережень, дослідити їх кількість, обсяги виробництва та реалізації, площі угідь в користуванні та фінансові результати діяльності практично неможливо, оскільки агрохолдинги – це вертикально інтегровані структури, до складу яких входять, поряд з іншими типами підприємств (переробних, промислових, логістичних), сільськогосподарські підприємства, які, своєю чергою, є самостійними суб'єктами господарювання, що звітують окремо за результатами своєї діяльності. Офіційна статистика за холдинговими компаніями не ведеться.

З точки зору М.Ф. Кропивка, діяльність агрохолдингів, безумовно, позитивно впливає на конкурентоспроможність агропромислового виробництва та забезпечення продовольчої стабільності. Дослідження практик показало, що поряд із позитивним впливом на розвиток агропромислового виробництва, діяльність агрохолдингів негативно впливає на розвиток сільських територій та призводить до загострення соціальних проблем на селі, у тому числі за рахунок: розвитку монополізації, перерозподілу власності й зниження життєвого простору для діяльності інших підприємств агробізнесу; загострення соціальних проблем на селі через вивільнення зайвих працівників і зростання безробіття; недонадходження податкових платежів у місцеві бюджети; поглиблення дисбалансу галузевої структури та нераціонального використання землі; недостатньої участі у розвитку сільських громад і територій; слабого суспільного контролю за їхньою діяльністю.

В контексті встановлення податкового потенціалу як державного визначального важелю впливу на формування фінансових ресурсів, послідуючих розподілу та відрахувань у місцеві бюджети для фінансування розвитку сільських територій, доцільно проаналізувати рентабельність

виробництва сільгосппродукції та прибуток підприємств. Отже, рівень рентабельності операційної діяльності у сільськогосподарських підприємствах України за 2016 р. склав 32,7%. Після рекордного 2015 р. це другий за розміром показник за весь період розвитку вітчизняного сільського господарства протягом останніх 22 років, починаючи з 1995 р. Проте у 2018 р. цей показник знизився до 18,5%. Порівняно з 2015 р. рівень рентабельності галузі зменшився на 24,5% – із 43% до 18,5%. При цьому по найбільш рентабельній продукції рослинництва – зернові та зернобобові культури, цей показник збільшився у 2018 р. порівнянню лише на 8,9% – з 15,8% до 24,7%, насіння соняшника – на 12,4% (з 44,9% до 32,5%), овочі відкритого ґрунту – майже в 11 разів (з 1,1% до 13,3%); тоді як у тваринництві спостерігається збитковість основних видів продукції, а саме ВРХ 236 на м'ясо збитковість дещо зменшилася – на 10,6% (з 28,3% до 17,7%), вівці та кози на м'ясо – на 16,2% (з 32,8% до 16,6%).

Продовження використання витратної економічної моделі, відсутність стимулів до інноваційних процесів і динамічного розвитку нових технологічних укладів обумовлюють неконкурентоспроможність української економіки, унеможливають кардинальне підвищення рівня та якості життя населення, провокують посилення соціальної напруги. Внаслідок зростання собівартості українські виробники все більше ресурсів вимушені затрачати на виробництво своєї продукції, водночас ціни на ринках збільшуються неспівмірно із витратами на виробництво. Ця тенденція вкрай негативно впливає якраз на невеликі фермерські господарства, так як вони дуже залежні від коливань цін і доволі часто тими обсягами продукції, котру вони виробляють, фермерські господарства не можуть перекрити здорожчання матеріалів та засобів виробництва. Потужні аграрні корпорації від таких коливань потерпають значно менше, зважаючи на масовість власного

виробництва. Дана статистика невтішна, оскільки зростання витрат спричиняє збільшення цін на ринку, проте, що поганіше, такі коливання цін можуть спричинити банкрутство невеликих виробників.

При цьому, за результатами дослідження вчених Інституту аграрної економіки, статистичні показники рентабельності сільськогосподарського виробництва завищені орієнтовно на третину через нездійснення переоцінки основних засобів сільськогосподарських підприємств і ще на 20% – через нижчий за середній рівень по економіці рівень оплати праці в галузі та оцінки незавершеного виробництва в цінах минулих років. Іншими словами, теперішній рівень орієнтовно вдвічі вищий за розрахунковий, що враховує зазначені чинники недооцінки витрат, котрих немає в решти галузях економіки, надає уточнення Ю.О. Лупенко [4]. Проте нашим дослідженням встановлено, що суспільні блага, які повинні продукуватися у процесі сільськогосподарського виробництва, створюються недостатньо. Концепція конкурентоспроможності сільського господарства повинна модифікуватися у зв'язку з необхідністю не лише ефективності аграрного виробництва, але й усієї сукупності чинників розвитку сільського регіону як середовища життя та праці селянина.

Тому зважаючи на вищенаведене, в Україні необхідно створити нову модель розвитку сільського господарства, яка базуватиметься на сімейних фермерських господарствах та кооперативах, їх вільному доступі до банківського кредиту і фінансових ринків у цілому. Саме під час інтенсивного розвитку фермерства (період Запорізької Січі) та кооперативного руху (період Австро-Угорщини) українське сільське господарство досягало найвищого розвитку. Зважаючи на те, що економіка села базується переважно на сімейних формах господарювання, потрібно зауважити, що якраз розвинене потужне сімейне господарство на селі має змогу вирішити проблему розширеного

відтворення населення, для цього необхідно створити умови для розвитку сімейного фермерства шляхом надання відповідної організаційно-правової форми, введення (а точніше відновлення) спеціального режиму оподаткування, запровадження механізмів доступного кредитування та придбання техніки, а також створення відповідних товарних бірж або інтернет-майданчиків для проведення торгів сільськогосподарською продукцією.

Аграрний сектор має історичний шанс реалізувати свої порівняльні та конкурентні переваги, ставши каталізатором подолання кризових явищ і динамічного зміцнення економіки держави в цілому. Доведено, що приріст ВВП, досягнутий за рахунок галузі сільського господарства, ефективніше сприяє усуненню бідності населення порівняно з іншими галузями національної економіки. Крім того, у світі продовольство рік у рік стає все більш важливим стратегічним ресурсом і зрівнюється з енергоносіями.

У доповіді ООН, оприлюдненій на початку червня 2010 р., роль потенційних локомотивів нарощування обсягів виробництва продовольства у найближчі десятиліття відведена агропромислому комплексу Бразилії, РФ, Індії, Китаю та... Україні. Якщо бути точним, наша країна на другому місці після Бразилії. Глобальна продовольча криза може бути для нашої країни економічним шансом.

Щоб забезпечити потреби населення Землі, яке постійно збільшується, у найближчі 30 років, необхідно збільшити сільськогосподарське виробництво мінімум у 1,5 раза в світовому масштабі та вдвічі – у країнах, що розвиваються. Уже кілька років поспіль ми є свідками сприятливої кон'юнктури на світових агропродовольчих ринках і високої прибутковості інвестиції у створення нових робочих місць в аграрній сфері. За період з 2002 р. відбулися докорінні зміни у динаміці цін на харчові продукти. Так, за даними Продовольчої та

сільськогосподарської організації ООН (ФАО), індекси продовольчих цін, зважених з урахуванням середнього показника частки кожної групи в експорті в 2002-2004 рр., були найвищими за період 2002-2018 рр.: на м'ясо – 146,7 у 2014 р., молочні продукти – 183,9 у 2007 р., зернові культури – 180,8 у 2008 р., олії та жири – 183,6, цукор – 266,2 у 2011 р. [544]. У 2018 р. значення цін на зернові ФАО склало 130 п., що вище на 5,2 п. від значення 2017 р., на м'ясо – 130,8 п., молочні продукти – 151,7 п., олії та жири – 113,3 п., цукор – 139,6 п. Аналітики Goldman Sachs навіть запропонували нове економічне поняття – “агфляція”. Воно застосовується для позначення процесу випереджаючого зростання ціни на продукти харчування і технічні культури сільськогосподарського походження у порівнянні із загальним збільшенням цін чи збільшенням цін у несільськогосподарському секторі [24].

Сучасний етап розвитку аграрного сектору економіки України відрізняється від попередніх низкою важливих перетворень: замість колективних і переважної більшості державних сільськогосподарських підприємств зараз функціонують нові агропідприємства, засновані на приватній власності (включаючи фермерські господарства); та з іншого боку, дедалі більшого поширення набуває сектор особистих господарств населення, внаслідок приєднання до земельних ділянок, що знаходяться у їх власності, належних їм земельних часток (паїв).

Таблиця 1

Кількість сільськогосподарських підприємств за організаційними формами господарювання * (станом на 1 листопада, од.)

Зареєстровані юридичні особи за основним видом діяльності	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018(2017) р. у % до 2012 р.
Усього	49415	49046	46199	45379	45558	47697	49208	99,6
Господарські товариства	8235	8245	7750	7721	8700	6967	...	84,6
Приватні підприємства	4220	4095	3772	3627	3752	3215	...	76,2
Виробничі кооперативи	848	809	647	596	738	448	...	52,8
Фермерські господарства	34035	34168	33084	32303	33682	34137	33164	97,4
Державні підприємства	296	269	228	241	222	199	...	67,2
Підприємства ін.форм госп.	1781	1460	691	891	603	592	...	33,

Під сільськогосподарськими підприємствами розуміються юридичні особи та їхні відокремлені підрозділи, котрі провадять діяльність, що пов'язана із вирощуванням однорічних, дворічних і багаторічних культур, відтворенням рослин, тваринництвом, змішаним сільським господарством та допоміжними видами діяльності в сільському господарстві та післяурожайною діяльністю. Станом на кінець 2018 р. в Україні існувало 49208 сільськогосподарських підприємств, 33164 фермерських господарства; порівняно з 2012 р. їх кількість скоротилась на 0,4% та 2,6% відповідно (табл.1).

РОЗДІЛ II. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ

2.1. Зарубіжний досвід державного регулювання розвитком сільських територій та можливість його впровадження в Україні.

Формування сучасної політики планомірного розвитку сільських територій в Україні – це багатоаспектна проблема, яка має здійснюватися на певній науковій базі і потребує вирішення широкого кола питань обґрунтованого регулювання. На сьогодні реформування державних структур перебуває на стадії активного становлення та розвитку, що пов'язується зі змінами соціально-політичного характеру, створенням нового правового поля, становленням на демократичні рейки та із обранням шляху до європейської інтеграції. В останні роки прослідковуються деякі намагання змінити систему управління, спроби здійснити адмінреформу та використати передову світову практику. Узагальнення досвіду зарубіжних країн з урахуванням менталітету нації повинно сприяти вибору оптимальних шляхів покращення функціонування сільських територій. Усі ці заходи будуть реальними і ефективними, якщо вдасться сформувати ефективні механізми державного регулювання та забезпечити умови їх реалізації.

Дослідження державного управління почалось порівняно недавно з розробок основоположника науки В. Вільсона, котрий першим окреслив державне управління як окремий вид діяльності. Бюрократична модель, розроблена М. Вебером на початку ХХ ст. для розвинених суспільств, сьогодні залишається тим орієнтиром, на який зважають при аналізі публічної адміністрації, оскільки така організаційно-соціологічна модель передбачає найбільш прийнятні типові підходи: чітка регламентація повноважень і відповідальності за прийняття рішень, ієрархічна розстановка посад, письмова

фіксація дій, професійний адміністративний персонал, зарахований на службу довічно, кар'єрне просування за результатами діяльності тощо. Основні характеристики веберовської бюрократії здатні забезпечити ефективність та дієвість управління, у випадку уникнення таких трансформацій, як одноосібне управління, незамінність лідера, закритість, криза громадського контролю, знеособлення працівників та байдужість до їх інтересів.

Навіть якщо через 100 років після М. Вебера й розроблено інші концепції для публічної адміністрації (наприклад “New Public Management”), їх варто розглядати як доповнення базової моделі Вебера, а не як альтернативу їй. Отже, коли йдеться про систему публічної адміністрації в сучасних державах, то мається на увазі пошук найефективніших структур [5, с.469].

Упродовж останніх десятиліть в країнах Західної Європи надзвичайно зросла адміністративна діяльність і зроблений наголос на планувальній та управлінській функціях і проведена лібералізація стосунків із громадянами у межах політичних постулатів демократії, а громадськість залучається до прийняття рішень та відповідає за них. Для країн Східної Європи спочатку йшлося про нове визначення політичної системи та, зокрема, про конституційні принципи й конституційні інституції. При цьому держави, приймаючи основоположні рішення, з одного боку, дотримувалися принципів демократії, правової держави, багатопартійної системи, виборчої системи, поділу влади, місцевого врядування, але, з іншого боку, розробляли своє, національне, рішення [5, с.469-470]. Високі темпи руху капіталу та висока динамічність робочої сили визначатимуть існування щонайменше двох кардинальних проблем: занепаду регіонів з усталеною (недиверсифікованою) структурою виробництва та сільських територій, що в умовах переходу до неоліберальної моделі розвитку і зростання глобальної конкуренції, насамперед зі сторони “нових лідерів” (Індія, Китай), в галузях металургії,

хімічної, легкої та харчової промисловості можуть виявити неготовність до відстоювання тих соціальних пріоритетів, котрі ще у 80-х рр. ХХ ст. вважалися досягнутими.

Існувала яскраво виражена тенденція проголошувати класичне публічне адміністрування пережитком часу і давати нове визначення співвідношенню між державою, сферою управління та суспільством (обмеження держави стрижневими функціями; широка приватизація публічних інституцій та надання послуг ринковими оферентами). У сфері публічного адміністрування почали широко вживатися ідеї та підходи, запозичені з практики економічної діяльності приватних підприємств. З'явилися численні праці з питань публічного адміністрування (Public Management), Нового публічного адміністрування (New Public Management), адміністративної діяльності, орієнтованої на результат тощо. Можна з упевненістю констатувати, що рух за нове публічне врядування минув свою кульмінаційну точку, і вчені, як свідчить дискусія на спеціальних міжнародних конференціях, нині перебувають у пошуку належних концепцій врядування і управління у ХХІ ст. При цьому часто недостатньо точно вживаються визначені поняття “доброго” чи “ефективного” врядування (Governance, “Good Governance”). Існує чимало аргументів на користь поєднання класичного підходу Макса Вебера з ідеями в межах інших концепцій організації публічного адміністрування та процесів управління. Тоді елементи Нового публічного адміністрування, теорії демократичної держави, легітимності і партиципації стануть не альтернативою моделі Вебера, а розумним доповненням до неї.

Таким чином, враховуючи всі напрацювання, публічне управління протягом еволюціонування пройшло низку змін, про що свідчить існування щонайменше трьох загальновідомих моделей: Old Public Management, New

Public Management та Good Governance. Водночас майже всі новітні концепції наголошують, що вагома відмінність сучасного публічного управління від класичного (традиційного) полягає в тому, що класичне адміністрування означає в основному дотримання інструкцій та правил, тоді як менеджмент орієнтований на досягнення результатів.

У зв'язку з цим Г. Букерт говорить про “неовеберівську модель” (“NeoWeberian Model”). У цьому ж напрямі розгортається і дискусія навколо реформ та реформаторських концепцій у багатьох європейських країнах [5, с. 12-13; 24- 38; 65-103].

Останніми роками формується тенденція до застосування дійсно системного підходу у дослідженнях із приділенням значної уваги проблематиці фундаментальних відмінностей розуміння сутності модернізації публічного (державного) управління у цілому в Україні та державах-членах ЄС. А значна частина вітчизняних нормативно-правових актів цілком відповідають положенням ранньої теорії модернізації та узгоджуються з ідеєю лінійного прогресу від певного початкового стану, який визнається архаїчним або таким, що не відповідає сучасним вимогам до публічного управління, і до бажаного рівня як результату системного оновлення [30, с.59].

В європейських країнах спостерігається фундаментальний злам у сучасній континентально-європейській адміністративній культурі, що переважним чином обумовлений втратою популярності англосаксонських підходів у контексті ідей Нового Публічного Управління (New Public Management) та поступовим ствердженням концепції Неовеберівської держави (New-Weberian state). Остання ґрунтується на ідеї діалектичного поєднання традицій та інновацій як основи розвитку публічного управління у провідних державах-членах ЄС та на розумінні, що абстрактна модель “належного управління” набуває конкретного значення у кожному випадку власної

імплементатії на певному національному ґрунті.

Загалом кожна країна має свої особливості землеволодіння. І якщо в країнах Східної Європи сільське господарство орієнтується на великотоварне виробництво, здійснюване корпоративними структурами, то ряд країн Західної Європи (Франція, Італія, Німеччина) орієнтуються на родинне фермерство (табл.2).

Таблиця 2

Особливості державного регулювання земельних відносин в зарубіжних країнах

№ з/п	Країна	Характеристики державного управління
1	Франція	Існує складна система державного контролю ринку землі. Закон вимагає дозволу влади на будь-який акт купівлі-продажу землі або надання її в оренду. Видаючи дозвіл на земельну операцію, спираються на те, чи відповідає ця угода принципу “сімейній фермі з особистою відповідальністю”. Усі земельні угоди підлягають реєстрації, а отже перебувають у полі зору держави. Продаючи, розширюючи територію чи купуючи землю, потрібно отримати дозвіл спеціального адміністративного комітету
2	Німеччина	Підтримується постійний державний контроль за будь-якими змінами власності або оренди сільгоспугідь. Перехід прав на будь-які сільськогосподарські угіддя потребує спеціального дозволу. Заборонена зайва концентрація землі (максимально від 400 до 500 га). Щодо оренди землі, то на неї поширюються ті самі обмеження, що й на купівлю. Загалом законодавство забороняє вилучення сільськогосподарських земель на несільськогосподарські цілі. У Німеччині діє Закон "Про поліпшення агроструктури і забезпечення сільськогосподарських і лісгосподарських підприємств (Закон про обіг земельних ділянок)". Землі, які займають площу понад 1 га, підлягають продажу лише з дозволу місцевої влади. Купити землю можуть лише люди зі свідоцтвом про професійну підготовку

3	Норвегія	Головним є збереження національного селянського господарства. Основні правила – збереження фермерства. Тому законодавство обмежує можливість дроблення або концентрації ділянок, оренда регламентується законом і місцевою владою
4	Данія	Один із найбільш жорстких ринків. Перед купівлею чи продажом землі потрібно підтвердити наявність аграрної освіти, свою фінансову, технічну та професійну спроможність і дати письмове узгодження, що на придбаній земельній ділянці господарюватимете не менше 8 років
5	Великобританія	Фактично вся земля знаходиться у володінні королівської родини, але землю можна вільно придбати будь-яким суб'єктам, у тому числі іноземцям. Купивши ділянку, власник володітиме нею вічно, за умови, примусового викупу
6	Польща	Ринок землі формується на економічних засадах. Спеціально створена державна казна викупує землі у селян та продає більш перспективним покупцям, з метою стратегічного розподілу землі для більш кваліфікованих підприємців.
7	США	Головне завдання аграрної політики США полягає в підтримці фермерських доходів на рівні доходів осіб, зайнятих в несільськогосподарській сфері економіки, шляхом стабілізації цін на сільськогосподарську продукцію та скорочення нереалізованих товарних запасів. Інше не менш важливе завдання, полягає в підвищенні ефективності сільськогосподарського виробництва шляхом розвитку сільськогосподарської науки й освіти, створення сільської виробничої інфраструктури, охорони земельних та водних ресурсів

Узагальнення досвіду успішних зарубіжних країн, особливо країн Східної Європи, дозволяє визначити такі основні характеристики процесу формування ринку землі, які можуть і повинні бути враховані українською владою, зокрема: тривалий період реформування та наявність підготовчого періоду; чітка регламентація цілей проведення реформ; захист інтересів національних виробників сільськогосподарської продукції; обов'язкова гармонізація ринків землі та законодавства у межах ЄС.

Одним із показників, який впливає на формування і функціонування сільських поселень, є показник зайнятості населення країни у сільському господарстві. Україна, як і більшість країн СНД, належить до держав аграрноіндустріальної економіки. У країнах індустріальної економіки кількість зайнятих у сільському господарстві знаходиться в межах 10%. Водночас частка населення, яка проживає у сільських поселеннях, іноді сягає 40%. Це свідчить, що доволі поширеним в цих країнах є проживання у сільській місцевості при працевлаштуванні у місті та розвинутості інших форм господарювання на селі – несільськогосподарської спрямованості. Отже, житлова функція в сільських поселеннях Європи стоїть поряд з господарською.

Наявність у сільських населених пунктах Європи громадських будівель залежить від величини населеного пункту. В багатьох селах існує приватний, іноді муніципальний комплексний спортивно-культурний заклад, може бути розташовано релігійний об'єкт. Щодо інших об'єктів громадського призначення (освітянські, оздоровчі, торговельні й побутові заклади), в сільських поселеннях країн Європи вони іноді відсутні зовсім і розташовуються у більш великих населених пунктах, частіше – у містах. При налагодженому транспортному сполученні це економічно виправдано. І це не в силу соціально-економічного розвитку конкретного населеного пункту чи регіону, а у зв'язку з дотриманням високих якісних стандартів щодо освіти, медичного обслуговування та інших послуг та доступності до них. Протилежною є ситуація щодо рівня освітянських послуг в Україні. Як свідчать статистичні дані щодо ЗНО в Україні у 2018 р., в цілому міста за цим показником випереджають сільську місцевість – 272 тис. осіб проти 63 тис. осіб (тобто лише 18,8%). Загалом ЗНО склали 335 тис. осіб – трохи більше, 168 тис. дівчат і близько 167 тис. юнаків. Найбільше на ЗНО зареєструвалися

в м.Києві (28 тис. осіб). Антилідером тестування стала Луганська область, де на оцінювання записалося всього 5880 осіб.

Різноманітні підходи до розв'язання проблеми дотриманням високих якісних стандартів життя формуються на основі різних національних моделей організації господарств. Якщо для американської моделі характерна масова орієнтація найактивнішої частини населення на досягнення особистого успіху, а для менш забезпечених груп населення гарантується допустимий рівень життя то шведська модель спирається на сильну соціальну політику, спрямовану на зменшення майнової нерівності між усіма громадянами за рахунок перерозподілу національного доходу на користь найменш забезпечених груп громадян.

Зарубіжний досвід свідчить, що основні соціальні програми мають бути адресними, тобто спрямовуватися на допомогу безпосередньо громадянам, а не підприємствам. Медичне обслуговування, дошкільне виховання, середня освіта, житлове будівництво повинні бути доступними не лише працюючим, а й безробітним громадянам і громадянам, які змінюють місце роботи.

Для покриття дефіциту місцевих бюджетів у низці країн світу виділяються додаткові кошти, що мають цільове призначення і загальне використання. Кошти цільового призначення називаються субвенціями і надаються місцевим органам управління для фінансування відповідних програм. Особливого поширення субвенції набули в таких країнах, як США, Італія, Німеччина, Японія. Їх спрямовують з федерального бюджету до місцевих бюджетів на будівництво доріг, мостів, утримання вулиць, шкільних і медичних закладів, оплату вартості житла малозабезпеченим верствам населення. Надання субвенцій пов'язане з великими обмеженнями ініціативи органів місцевого самоврядування. Проте їм не потрібно очікувати отримання можливих субвенцій, оскільки розміри останніх обчислюють щорічно

виходячи із чисельності малозабезпечених сімей, які проживають на території, чисельності школярів, довжини вулиць, доріг, мостів тощо.

На відміну від субвенцій, субсидії загального призначення, які називаються дотаціями, відкривають більше можливостей до ініціативи місцевим органам у вирішенні нагальних проблем і переважають у Франції та Великобританії. Комуни у Франції на рівні сільських територій вирішують питання будівництва житла, місцевих доріг, утримання транспорту, мережі водопостачання, каналізації, газу, електроенергетики, фінансування дошкільного й початкового шкільного навчання [15, с. 32].

2.2. Розроблення комплексу заходів щодо удосконалення процесу державного регулювання розвитком сільських територій в Україні.

На основі проведеного дослідження розроблено методичні рекомендації для органів державної влади щодо розвитку сільських територій де визначено, що вибір стратегії розвитку сільських територій залежить від можливостей держави та особливостей національної культури (поведінкових стереотипів), а також спроможності інших державних інституцій. Метою стратегії розвитку сільських територій повинно стати забезпечення високої якості життя населення сільських територій; забезпечення конкурентних переваг як вирішальних факторів розвитку в довгостроковій перспективі, а пріоритетним механізмом державного регулювання розвитку села – соціальна політика розвитку сільських територій.

Основними напрямками вдосконалення системи державного регулювання в сільському господарстві є:

- реформування системи органів виконавчої влади, що здійснюють державне регулювання аграрного сектору, шляхом перегляду та

чіткого розмежування їх повноважень і запровадження прямої підпорядкованості починаючи з районного рівня, наближення її до стандартів Європейського Союзу;

Основними напрямками підвищення ефективності діяльності суб'єктів сільського господарства є:

- підвищення рівня менеджменту в організації господарської діяльності суб'єктів сільського господарства, вдосконалення державної програми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, посилення державної підтримки створення та функціонування системи сільськогосподарського дорадництва та ринку консультативних послуг;
- поліпшення наукового забезпечення розвитку аграрного сектору;
- удосконалення державної регуляторної політики щодо побудови збалансованих міжгалузевих економічних відносин;
- сприяння впровадженню безпечних та екологічно чистих технологій виробництва сільськогосподарської продукції та продовольства;
- створення умов для підвищення ролі самоврядних галузевих і міжгалузевих об'єднань у регулюванні економічних відносин між сільськогосподарськими товаровиробниками, заготівельними, переробними, сервісними та торговельними підприємствами;
- запровадження механізмів державної підтримки страхування ризиків у сільському господарстві, створення та функціонування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, розвиток довготермінового кредитування інноваційних проектів;
- удосконалення системи підтримки доходів сільськогосподарських товаровиробників шляхом запровадження дотацій державного і

місцевих бюджетів на утримання маточного поголів'я тварин, посівів стратегічно важливих видів сільськогосподарських культур, збільшення фінансової підтримки господарств у регіонах з несприятливими для ведення сільського господарства природно-кліматичними умовами;

- удосконалення податкової політики в аграрному секторі з метою оптимізації податкового навантаження та посилення стимулюючої функції податків;
- створення умов для технічного переоснащення заводів сільськогосподарського машинобудування з метою випуску техніки, яка забезпечуватиме впровадження сучасних, високопродуктивних та ресурсозберігаючих технологій в агропромислове виробництво;
- посилення державної підтримки боротьби із шкідниками і хворобами рослин та тварин, впровадження надійних систем їх попередження;
- створення та вдосконалення елементів сучасної ринкової інфраструктури (оптових ринків, торгових домів, бірж, аукціонів, ярмарків) для реалізації сільськогосподарської продукції та продовольства, стимулювання розвитку приватних і приватно-кооперативних підприємств у сфері агросервісу, переробки, збуту продукції та маркетингового обслуговування особистих селянських та фермерських господарств.

Основними напрямками комплексного розвитку сільських територій, підвищення соціального захисту і життєвого рівня селян є:

- забезпечення надійного функціонування соціальної інфраструктури села в нових економічних умовах, формування

механізмів і визначення управлінських структур, які забезпечуватимуть їх реалізацію на всіх рівнях;

- наближення та вирівнювання умов життєдіяльності міського і сільського населення, формування комплексної системи підприємств, установ та організацій, які надаватимуть необхідні послуги сільському населенню;
- сприяння збільшенню зайнятості сільського населення шляхом державної підтримки розвитку підприємництва;
- створення умов для збереження та розвитку малих, віддалених і таких, що занепадають, сільських поселень;
- сприяння підвищенню рівня доходів сільського населення, удосконалення загальнообов'язкового пенсійного страхування працівників сільського господарства;
- стимулювання закріплення на селі спеціалістів сільського господарства, освіти, культури, охорони здоров'я та побутового обслуговування.

Доведено, що система розвитку сільських територій є складним, багатогранним утворенням, що потребує застосування механізмів державного регулювання: нормативно-правового; економічного, організаційного; соціального; інституційного; інформаційно-комунікативного. З'ясовано, що такі механізми базуються на сукупності зв'язків, взаємодій між потребами, інтересами сільського населення, суб'єктами та об'єктами управління цією системою.

Першочерговим кроком до формування сучасної системи державного регулювання має бути розроблення відповідної Концепції державної політики розвитку сільських територій, що охоплює комплекс пріоритетів, на яких фокусуватиметься державна політика протягом наступного планового

періоду:

1) оцінка ефективності державної політики розвитку сільських територій визначається через забезпечення високої якості життя її населення та справедливий розподіл доходів, яка може бути реалізована лише за умови всебічного врахування системної дії комплексу соціальних чинників, що його зумовлюють, та застосування всеохоплюючої системи показників оцінки рівня життя;

2) оцінка ефективності державної політики з підвищення якості життя можлива на основі здійснення аналізу значень відповідних індикаторів у часовому (ретроспективному чи прогнозному) або в просторовому (територіальному) аспектах, а також ознаками самодостатності та згуртованості громади.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Державне регулювання процесів розвитку сільських територій має бути головним пріоритетом державної політики у векторі європейської інтеграції. Посилення важливості вирішення проблем сільських територій вимагає зміни орієнтації держави у напрямку підвищення інвестиційної привабливості сільських територій, запровадження структурної перебудови сільської економічної інфраструктури до збалансованого багатofункціонального розвитку, формування організаційно-економічного інструменту для управління ризиками та безпекою розвитку сільських територій. Крім того, однією із головних умов ефективного функціонування місцевих бюджетів є забезпечення достатніх фінансових ресурсів на основі відповідної стабільної податкової бази для вирішення вищезазначених проблем. Маючи необхідну фінансову базу, органи місцевого самоврядування вирішують найважливіші завдання – задоволення потреб населення сільських територій.

З'ясовано, що сучасний стан державного регулювання розвитку сільських територій обумовлюється обґрунтуванням розширеного підходу до розвитку сільських територій, а також взаємоузгодженістю щодо виокремлення їх в окремий секторальний напрям державного управління. Визначення сільських територій пропонуємо розглядати на основі критеріїв (архітектурні, соціальні, економічні особливості, урбанізована структура, особливості розмірів, державне управління). Розкрито крізь призму державного управління сутність категорії “сільські території” (сільська місцевість) як інтегровані об'єкти цілеспрямованого управлінського впливу, що мають ідентичні історичні, культурні та природні особливості й охоплюють сільські населені пункти (місцеві органи влади), а також спільноту людей разом із територією, на якій вони проживають.

Аналізом встановлено, що при дослідженні аспектів розвитку сільських

територій виникають різночитання та різні тлумачення, чим пояснюється складність формування механізмів державного регулювання.

Дослідженням виявлено, що законодавство, яке спрямоване на радикальні зміни у сфері розвитку сільських територій, переважно є декларативним, а тому не стало основою для послідовного й ефективного його втілення державою в життя. Основні напрями трансформації державного регулювання, темпи позитивних зрушень у сфері, їх значущість, повинні ґрунтуватися, насамперед, на зміцненні регулюючого впливу органів місцевого самоврядування на засадах органічного поєднання функцій місцевих владних структур, регіональних і загальнодержавних органів влади у вирішенні завдань соціального розвитку сільських населених пунктів. Як свідчить аналіз, інституції та механізми координації державної політики щодо сільських територій відзначаються усвідомленням потреб сільських територій, а їх розвиток – не завжди послідовністю у діях, неперервністю та спадкоємністю, належним рівнем ресурсного забезпечення. Значна частина вітчизняних нормативноправових актів відповідають положенням ранньої теорії модернізації та узгоджуються з ідеєю лінійного прогресу від певного початкового стану до бажаного рівня як результату системного оновлення. А тому існуючі підходи до побудови нормативно-правового механізму державного регулювання сільських територій, що склалися в період 1990-2020 рр., неможливо ідентифікувати з цілісною моделлю, що характеризується визначеними параметрами участі держави у процесах розвитку сільських територій, у відповідь на сучасні виклики.

Встановлено, що євроінтеграційний вектор зовнішньої політики України зумовлює необхідність запровадження нових стратегічних підходів до формування державної політики у сфері сільського господарства та розвитку сільської місцевості, ґрунтуючись на визначених ЄС цілях і

орієнтирах (навчання центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо нових моделей політик розвитку сільської місцевості з метою подальшого впровадження програм для сільських громад) та визначає широкий спектр можливостей для модернізації регіональної політики та розвитку сільських територій. Визначено характерні для сучасного етапу розвитку більшості концепцій державного регулювання розвитку сільських територій країн ЄС чинники, серед яких: зміщення акцентів із виключно секторального підходу на соціальний та регіональний розвиток; створення можливостей для самоорганізації сільських мешканців, застосування сільських інновацій, мобілізація місцевих громад для досягнення цілей місцевого розвитку. Дія означених чинників зумовлює трансформацію детермінант сучасних концепцій державного управління від соціальних до конкурентоспроможності (галузева конкуренція), узгодження економічної та соціальної згуртованості інструментами когезійної політики, або територіальної згуртованості (заходи солідарності, соціальної відповідальності, рівноваги в рівні розвитку регіонів, тобто вирівнювання), що вказує на визначальну роль державного регулювання в досягненні соціальної рівності

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алієва А. Державне регулювання соціально-економічного розвитку сільських територій в Україні. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2016. Vol. 2. № 1. С. 12-20.
2. Гаркуша О.М. Державне регулювання соціально-економічного розвитку сільських територій в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2014. Вип. 2. С. 178-180.
3. Гончарук І. В. Досвід формування енергетичної автономії сільських територій: оцінка ролі кооперативів. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2020. № 1. С. 23-40.
4. Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/about> (дата звернення: 09.09.2020).
5. Калетнік Г.М., Мазур А.Г. Науково-теоретичні засади формування та розвитку людського капіталу в сільських територіях. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2016. №10. С. 7-25.
6. Калетнік Г.М., Мазур А.Г., Кубай О.Г. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник. Київ : Хай-Тек Прес. 2011. 428 с.
7. Ковальчук С. Я. Функціональні напрями розвитку сільських територій у контексті зеленого зростання. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 7. С. 16-22.
8. Концепція Державної цільової програми сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року. Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL: <http://www.minagro.gov.ua/page> (дата звернення: 19.06.2020).
9. Концепція розвитку сільських територій на період до 2025 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 995/2015 від 23.09.2015 р.
10. Авчухова А.М., Шиптенко Т.В. Використання європейського досвіду

подолання бідності в Україні. Стратегічні пріоритети. 2011. № 4 (21). С. 90 - 95.

11. Адміністративно-територіальний устрій України: історія і сучасність / за заг. ред. В.Г. Яцуби. – Київ: Секретаріат Кабінету Міністрів України, 2002. 270 с.

12. Аналітична довідка про стан виконання програми підтримки індивідуального житлового будівництва на селі та покращення житловопобутових умов сільського населення “Власний дім”. Інформаційноаналітичні матеріали. Офіційний сайт Мінрегіонбуду України. URL: <http://www.minregionbud.gov.ua/>.

13. Антонов А.В. Формування державної політики сталого соціально-економічного розвитку сільських територій як умова зростання якості життя сільського населення: дис... докт. наук держ. упр. Київ. 2013. 432 с.

14. Апопій Г.В. Формування ефективної системи торговельного обслуговування в умовах розвитку сільських територій: дис... канд. екон. наук. Львів. 2016. 239 с

15. Багін М.Л. Оцінка можливості застосування Європейського досвіду щодо територіальної організації сільських поселень. Містобудування та територіальне планування. Київ. 2009. № 33. С. 14-29.

16. Балдинюк В.М., Гоголь Т.В., Орлатий М.К. Становлення регіональної моделі управління розвитком сільських територій. Демократичне врядування: наука, освіта, практика : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 29 трав. 2009 р.: у 4 т. / за заг. ред. В.П. Приходька, С.В. Загороднюка. Київ.: НАДУ, 2009. Т.1. С. 196-198.

17. Бакуменко В.Д., Надолішній П.І. Теоретичні та організаційні засади державного управління: навчальний посібник. Київ. Міленіум, 2003. 256 с.

18. Белебеха І.О., Бакум В.В. Удосконалення структури управління сільськими територіями. Вісник аграрної науки. 2007. № 7. С. 75-77.

19. Біла С.О. Реформування соціально-економічного розвитку сільських територій в Україні. Стратегічні пріоритети. 2012. № 3 (24). С. 62- 70.

20. Бородіна О., Прокопа І. Сільський розвиток в Україні: проблеми становлення. Економіка України. 2009. № 5. С. 59-67.

21. Бородіна О. Соціальні інновації в системі сільського розвитку: концептуальні підходи. Економіка України. 2010. № 9. С. 68-77.

22. Васьківська К.В., Сембай І.В., Сікора О.А. Проблеми розвитку сільських територій. Економіка АПК. 2009. № 11. С. 117-121.

23. Вінська О.Й. Особливості сучасного стану реалізації Спільної Аграрної Політики Європейського Союзу. Економічний простір. 2010. № 40. С. 5-19.

24. Гайдуцький П.І. Україні потрібна нова аграрна політика. Економіка АПК. 2005. № 10. С. 3-10.

25. Гафурова О.В. Спільна аграрна політика Європейського Союзу: розвиток законодавства. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Право. Київ, 2011. Вип. 157. С. 73-80

26. Гоголь Т. В. Розвиток сільських територій як важливий напрям аграрної політики Європейського Союзу. Аграрна політика Європейського Союзу: виклики і перспективи: монографія / за ред. Т.О. Зінчук. Київ: "Центр учбової літератури", 2019. 494 с.

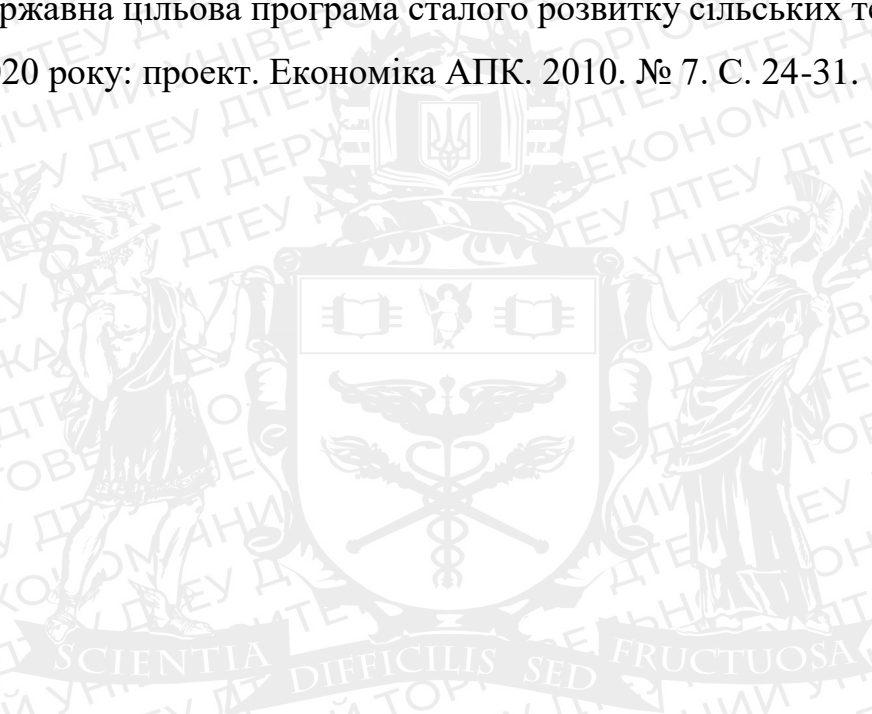
27. Гоголь Т.В. Концептуальні засади державного регулювання розвитку сільських територій. Управління сучасним містом. 2021. № 1-12 (33- 36). С. 123-129.

28. Гоголь Т.В. Методологічні основи державного регулювання

розвитку сільських територій. Інвестиції: практика та досвід. Серія “Механізми державного управління”. 2010. № 23. С. 91-95.

29. Губені Ю.Е. Розвиток сільських територій: вибрані тези до конструювання політики. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2013. № 6 (104). С. 62-70.

30. Державна цільова програма сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року: проект. Економіка АПК. 2010. № 7. С. 24-31.

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

РЕФЕРАТ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

на тему:

**«ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ
ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ»**

Студентки 5 курсу, 7 групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Башкатової
Вероніки
Сергіївни

(підпис студента)

Науковий керівник
канд. екон. наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

(підпис керівника)

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

(підпис гаранта)

Київ 2022

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел (30 найменувань). Основний зміст роботи викладено на 42 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 2 таблиці.

Метою роботи є теоретико- методологічні обґрунтування системи державного регулювання розвитком сільських територій та розробленні пропозицій щодо формування цілісних концептуальних засад і вдосконалення механізмів державного регулювання сільських територій в Україні.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення таких дослідницьких завдань:

- обґрунтувати теоретико-методологічні положення щодо сутності механізму державного регулювання розвитком сільських територій України з урахуванням вимог інноваційного розвитку; окреслити принципи його формування, функції та форми функціонування;
- розкрити особливості формування нормативно-правового механізму та процесу реалізації державної політики розвитку сільських територій в Україні, основні етапи її формування;
- визначити основні механізми і сучасні тенденції розвитку сільських територій Європейського Союзу з метою адаптації до умов України;
- проаналізувати процес формування теоретичних засад і динаміку зміни пріоритетів у концепціях державного управління зарубіжних країн;
- розробити Концепцію державної політики розвитку сільських територій щодо вдосконалення механізмів державного регулювання розвитком сільських територій у контексті модернізації цієї системи.

Об'єктом дослідження є процес державного регулювання розвитком сільських територій.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні основи державного регулювання розвитку сільського господарства в Україні.

Методологічною основою дослідження є діалектичний метод наукового пізнання. При дослідженні застосовувалися загальнонаукові та спеціальні методи: спостереження, опис, порівняння, логічний, історичний, статистичний, порівняльно-правовий.

У першому розділі розкриваються механізм реалізації державної політики регулювання розвитком сільських територій та оцінка рівня соціально-економічного розвитку сільських територій в Україні.

У другому розділі здійснюється оцінювання зарубіжного досвіду державного регулювання розвитком сільських територій та можливість його впровадження в Україні. та викладено пропозиції щодо удосконалення процесу державного регулювання розвитком сільських територій в Україні. Одержані результати можуть бути використані для удосконалення процесу державного регулювання розвитком сільських територій, покращення організаційного та нормативно-правового забезпечення.

АНОТАЦІЯ

У випускній кваліфікаційній роботі висвітлено чинники, що впливають на формування сталого розвитку сільських територій. Проаналізовано особливості державного регулювання соціально-економічного розвитку сільських територій та напрямки формування регіональних систем розвитку сільських територій. Викладено пропозиції щодо вдосконалення результатів інноваційної діяльності в прискоренні сталого розвитку сільських територій.

Ключові слова: державне управління, механізми державного управління, сталий соціально-економічний розвиток, сільська територія.

SUMMARY

In the final qualifying work are shown the factors that influence the formation of sustainable development of rural areas. Peculiarities of state regulation of socio-economic development of rural areas and directions of formation of regional systems of rural development are analyzed. Suggestions for improving the results of innovation in accelerating sustainable development of rural areas are presented.

Key words: governance, mechanisms of governance, sustainable socio-economic development, rural area.

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Башкатова Вероніка Сергіївна, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Державне регулювання розвитку сільських територій в Україні» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

«24» січня 2022 року

(підпис)

Згода

Я, Башкатова Вероніка Сергіївна, студентка 5 курсу 7 групи заочної форми навчання, спеціальності 074 «Публічне управління та адміністрування» цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: «Державне регулювання розвитку сільських територій в Україні» несу повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Київського національного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

« 24 » січня 2022 року

Підпис

(Башкатова В.С.)

Прізвище, ініціали

